

- Agasisti, T. i in. (2018). Academic resilience: What schools and countries do to help disadvantaged students succeed in PISA, OECD Education Working Papers, No. 167, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/e22490ac-en>.
- Ainscow, M., Chapman, Ch., Dyson, A., Gunter, H., Hall, D., Kerr, K., McNamara, O., Muijs, D., Raffo, C. i West, M. (2010). Insight 2 social inequality: can schools narrow the gap? Chestergate: British Educational Research Association.
- Alva, S.A. (1991). Academic invulnerability among Mexican-American students. The importance of protective resources and appraisals. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 13(1), 18-34. <https://doi.org/10.1177/07399863910131002>
- Alvord, M.K. i Grados, J.J. (2005). Enhancing resilience in children: a proactive approach. *Professional Psychology: Research and Practice*, 36(3), 238-245. <https://doi.org/10.1037/0735-7028.36.3.238>
- Anesh, A. (2006). Virtual migration. The programming of globalization. Durham: Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9780822387534>
- Ansalone, G. (2003). Poverty, tracking and the social construction of failure: international perspectives on tracking. *Journal of Children and Poverty*, 9(1), 3-20. <https://doi.org/10.1080/1079612022000052698>
- Auwarter, A.E. i Aruguete, M.S. (2008). Effects of student gender and socioeconomic status on teacher perceptions. *The Journal of Educational Research*, 101(4), 242-246. <https://doi.org/10.3200/JOER.101.4.243-246>
- Bader, D. i Fibbi, R. (2012). Les enfants de migrants: un veritable potentiel. Neuchâtel: Forum Suisse pour l'Étude des Migrations et de la Population. Pobrano 12.01.2013 z: www.migration-population.ch.
- Baker, D.P. i LeTendre, G.K. (2005). National differences, global similarities: world culture and the future of schooling. Stanford: Stanford University Press.
- Ball, S.J. (1993). Education markets, choice and social class: the market as a class strategy in the UK and USA. *British Journal of Sociology of Education*, 14(1), 3-20. <https://doi.org/10.1080/0142569930140101>
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: the exercise of control. New York: Freeman.
- Bedyńska, S. i Sędek, G. (2004). Zjawisko zagrożenia stereotypem: wpływ negatywnego stereotypu na poznawcze funkcjonowanie. *Studia Psychologiczne*, 41(1), 159-179.
- Benzie, K. i Mychasiuk, R. (2009). Fostering family Resiliency: a review of the key protective factors. *Child and Family Social Work*, 14(1), 103-114. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2008.00586.x>
- Bernard, B. (1993). Fostering Resiliency in kids. *Educational Leadership*, 51(3), 44-48.
- Bernstein, B. (2003). Class, codes and control. London: Routledge.
- Białecki, I. (1982). Wybór szkoły a reprodukcja struktury społecznej. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.
- Black, K. i Lobo, M. (2008). A conceptual review of family resilience factors. *Journal of Family Nursing*, 14(1), 33-55. <https://doi.org/10.1177/1074840707312237>

- Blaskovich, J. i Tomaka, J. (1991). Measures of self-esteem. W: J.P. Robinson, P.R. Shaver i L.S. Wrightsman (red.), Measures of personality and social psychological attitudes (s. 115-160). New York: Plenum Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-590241-0.50008-3>
- Blau, P.M. (1992). The American occupational structure: reflections after twenty-five years. *Contemporary Sociology*, 21(5), 596-668. <https://doi.org/10.2307/2075538>
- Blau, P.M. i Duncan, O.D. (1967). The American occupational structure. New York: Wiley.
- Block, J. i Kremen, A.M. (1996). IQ and ego-Resiliency: conceptual and empirical connections and separateness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(2), 349-361. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.2.349>
- Blossfeld, H.P. i Shavit, Y. (1993). Persisting barriers: changes in educational opportunities in thirteen countries. W: Y. Shavit i H.P. Blossfeld (red.), Persistent inequalities: a comparative study of educational attainment in thirteen countries (s. 1-23). Boulder: Westview Press.
- Bollen, K., Glanville, J.A. i Stecklov, G. (2001). Socioeconomic status and class in studies of fertility and health in developing countries. *Annual Review of Sociology*, 27, 153-185. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.27.1.153>
- Bołdyrew, A. (2014). Edukacja - demokratyzacja - modernizacja. Koncepcje reform systemu oświatowego Mariana Falskiego i ich aktualność. *Ruch Pedagogiczny*, 3, 23-28.
- Borman, G. i Overman, L. (2004). Academic resilience in mathematics among poor and minority students. *Elementary School Journal*, 104(3), 177-195. <https://doi.org/10.1086/499748>
- Bornstein, M.C. i Bradley, R.H. (red.)(2003). Socioeconomic status, parenting, and child development. Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Borucka, A. (2011). Koncepcja resilience. Podstawowe założenia i nurty badań. W: W. Junik (red.), Resilience (s. 11-28). Warszawa: Wydawnictwo Edukacyjne Parpamedia.
- Borucka, A. i Ostaszewski, K. (2008). Koncepcja resilience. Kluczowe pojęcia i wybrane zagadnienia. *Medycyna Wieku Rozwojowego*, 12(2), 587-597.
- Boudon, R. (1974). Education, opportunity, and social inequality: changing prospects in western society. New York: Wiley.
- Bourdieu, P. (2001). Zaproszenie do socjologii refleksyjnej. Warszawa: Oficyna Naukowa.
- Bourdieu, P. i Passeron, J. (1990). Reprodukacja. Elementy teorii systemu nauczania. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Bradley, R.H. i Corwyn, R.F. (2002). Socioeconomic status and child development. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 371-399. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135233>
- Bradley, R.H., Corwyn, R.F., Burchinal, M., McAdoo, H.P. i Coll, C.G. (2001). The home environments of children in the United States. Part II: Relations with behavioral development through age thirteen. *Child Development*, 72(6), 1868-1886. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.t01-1-00383>
- Brandsma, J. (2002). Education, equality and social exclusion. Final synthesis report. Pobrano 17.11.2015 r. z: ftp://ftp.cordis.lu/pub/improving/docs/ser_clusters_education_social_exclusion_synthesis.pdf.

- Breen, R. i Goldthorpe, J.H. (2012). Wyjaśnianie zróżnicowań edukacyjnych: w kierunku formalnej teorii racjonalnego działania. W: J. Goldthorpe (red.), *O socjologii. Integracja badań i teorii* (s. 309-344). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.
- Breen, R. i Jonsson, J.O. (2005). Inequality of opportunity in comparative perspective: recent research on educational attainment and social mobility. *Annual Review of Sociology*, 31, 223-243.
<https://doi.org/10.1146/annurev.soc.31.041304.122232>
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Cambridge: Harvard University Press.
- Brooks, J.E. (2006). Strengthening resilience in children and youths: maximizing opportunities in the schools. *Children and Schools*, 28(2), 69-76. <https://doi.org/10.1093/cs/28.2.69>
- Brooks-Gunn, J. i Duncan, G.J. (1997). The effects of poverty on children. *The future of children*, 7(2), 55-71. <https://doi.org/10.2307/1602387>
- Brown, D. (1991). *Human Universals*. New York: McGraw-Hill.
- Brown, P. (1994). Education and the ideology of parentocracy. W: J.M. Halstead (red.), *Parental choice and education* (s. 51-65). London: Kogan Page.
- Bruner, J. (2006). *Kultura edukacji*. Kraków: Universitas.
- Buchmann, C. (2002). Measuring family background in international studies of education: conceptual issues and methodological challenges. W: A.C. Porter i A. Gamoran (red.), *Methodological advances in cross-national surveys of educational achievement* (s. 150-197). Washington: National Academy Press.
- Bystroń, J. (1930). *Szkoła i społeczeństwo*. Warszawa: Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne.
- Catterall, J.S. (1998). Risk and resilience in student transitions to high school. *American Journal of Education*, 106(2), 302-333. <https://doi.org/10.1086/444184>
- Centralna Komisja Egzaminacyjna (2008). *Osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w roku 2008. Sprawozdanie z egzaminu gimnazjalnego 2008*. Warszawa: Centralna Komisja Egzaminacyjna.
- Chamorro-Premuzic, T. i Furnham, A. (2003a). Personality traits and academic exam performance. *European Journal of Personality*, 17(3), 237-250. <https://doi.org/10.1002/per.473>
- Chamorro-Premuzic, T. i Furnham, A. (2003b). Personality predicts academic performance: evidence from two longitudinal university samples. *Journal of Research in Personality*, 37(4), 319-338.
[https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00578-0](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00578-0)
- Coleman, J.S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *The American Journal of Sociology*, 94 (Supplement: organizations and institutions: sociological and economic approaches to the analysis of social structure), 95-120. <https://doi.org/10.1086/228943>
- Collins, R. (1971). Functional and conflict theories of educational stratification. *American Sociological Review*, 36(6), 1002-1019. <https://doi.org/10.2307/2093761>
- Comber, L.C. i Keeves, J.P. (1973). *Science Education in nineteen countries. International studies in evaluation, I*. New York: Wiley.
- Cook, G. (2006). Boys at risk: the gender achievement gap. *American School Board Journal*, 193(4), 4-6.

- Croizet, J.C. i Claire, T. (1998). Extending the concept of stereotype threat to social class: the intellectual underperformance of students from low socioeconomic background. *Journal of Personality and Social Psychology*, 24(6), 588-594. <https://doi.org/10.1177/0146167298246003>
- Cronbach, L.J. i Furby, L. (1970). How we should measure "change"- or should we? *Psychological Bulletin*, 74(1), 68-80. <https://doi.org/10.1037/h0029382>
- Czerwińska-Jasiewicz, M. (1997). Decyzje młodzieży dotyczące własnej przyszłości (uwarunkowania psychospołeczne). Warszawa: Oficyna Wydawnicza Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego.
- Deary, I.J., Strand, S., Smith, P. i Fernandes, C. (2007). Intelligence and educational achievement. *Intelligence*, 35(1), 13-21. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2006.02.001>
- Delors, J. (red.)(1998). Edukacja - jest w niej ukryty skarb. Warszawa: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Dewey, J. (2005). Szkoła a społeczeństwo. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Diamond, J.B. i Spillane, J.P. (2004). Teachers' expectations and sense of responsibility for student learning. The importance of race, class, and organizational habitus. *Anthropology and Education Quarterly*, 35(1), 75-98. <https://doi.org/10.1525/aeq.2004.35.1.75>
- Długosz, P. (2013). Wykluczanie edukacyjne wśród młodzieży - przypadek gimnazjalistów z południa Polski. W: M. Pokrzywa i S. Wilk (red.), *Wykluczanie społeczne. Diagnoza, wymiary i kierunki działań* (s. 153-171). Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Dolata, R. (2007). Edukacyjna wartość dodana, czyli jak wykorzystać wskaźniki egzaminów zewnętrznych do oceny efektywności nauczania. Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli. Pobrano 11.05.2016 z: www.kuratorium.bydgoszcz.uw.gov.pl.
- Dolata, R. (2008a). Szkoła - segregacje - nierówności. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323518143>
- Dolata, R. (2008b). Wprowadzenie. W: R. Dolata (red.), *Edukacyjna wartość dodana jako metoda oceny efektywności nauczania na podstawie wyników egzaminów zewnętrznych* (s. 6-9). Warszawa: Centralna Komisja Egzaminacyjna.
- Dolata, R. (2009). Analiza różnicowania się systemu oświaty w Polsce na poziomie szkół podstawowych i gimnazjów, edycja 2009. Warszawa: Centralna Komisja Egzaminacyjna.
- Dolata, R. (2012a). Międzyszkolne zróżnicowanie wyników nauczania na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum. Raport podsumowujący. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Dolata, R. (2012b). Międzyszkolne zróżnicowanie wyników nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjach. W: J. Łukasik, I. Nowosad i M.J. Szymański (red.), *Edukacja. Równość czy jakość* (s. 52-63). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Dolata, R. (red.)(2014). Czy szkoła ma znaczenie? Zróżnicowanie wyników nauczania po pierwszym etapie edukacyjnym oraz jego pozaszkolne i szkolne uwarunkowania (t. 2). Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Dolata, R., Grygiel, P., Jankowska, D.M., Jarnutowska, E., Jasińska-Maciążek, A., Karwowski, M., Modzelewski, M. i Pisarek, J. (2015a). Szkolne pytania. Wyniki badań nad efektywnością nauczania w klasach IV-VI. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

Dolata, R., Hawrot, A., Humenny, G., Jasińska-Maciążek, A., Koniewski, M., Majkut, P., Blukacz, M., Grygiel, P. i Otręba-Szklarczyk, A. (2015b). (Ko)warianty efektywności nauczania. Wyniki badania w klasach IV-VI. Warszawa: Instytut Badan Edukacyjnych.

Dolata, R., Jakubowski, M. i Pokropek, A. (2013). Polska oświata w międzynarodowych badaniach umiejętności uczniów PISA OECD. Wyniki, trendy, kontekst i porównywalność. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323520238>

Dolata, R., Jasińska, A. i Modzelewski, M. (2012). Wykorzystanie krajowych egzaminów jako instrumentu polityki oświatowej na przykładzie procesu różnicowania się gimnazjów w dużych miastach. *Polityka Społeczna*, 1(numer tematyczny), 41-46.

Dolata, R. i Murawska, B. (1996). Cechy nauczyciela i środowiska szkolnego a nasilenie dyskryminacji uczniów ze względu na płeć i pochodzenie społeczne. *Kwartalnik Pedagogiczny*, 2, 131-146.

Doll, B. i Lyon, M.A. (1998). Risk and resilience: implications for the delivery of educational and mental health services in schools. *School Psychology Review*, 27(3), 348-363.

Domalewski, J. (2005). Selekcje społeczne i edukacyjne na progu szkół ponadgimnazjalnych - zróżnicowania środowiskowe. *Kultura i Edukacja*, 3, 59-76.

Domański, H. (2002a). O ograniczeniach badań nad strukturą społeczną. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Domański, H. (2002b). Polska klasa średnia. Wrocław: Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej.

Domański, H. (2004a). Czynniki legitymizacji w 21 krajach. *Nauka*, 4, 65-98.

Domański, H. (2004b). Nowe klasyfikacje i skale zawodów. *ASK. Społeczeństwo, Badania, Metody*, 13, 123-132.

Domański, H. (2004c). Selekcja pochodzeniowa do szkoły średniej i na studia. *Studia Socjologiczne*, 173(2), 65-93.

Domański, H. (2004d). *Struktura społeczna*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Domański, H. (2006). Wpływ wykształcenia na zawód. W: H. Domański, A. Ostrowska i P.B. Sztabiński (red.), *W środku Europy? Wyniki Europejskiego Sondażu Społecznego* (s. 27-50). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Domański, H. (2007). Dlaczego zawód jest wskaźnikiem pozycji społecznej? W: H. Domański, Z. Sawiński i K.M. Słomczyński (red.), *Nowe klasyfikacje i skale zawodów. Socjologiczne wskaźniki pozycji społecznej w Polsce* (s. 15-42). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Domański, H. (2009a). *Społeczeństwo europejskie. Stratyfikacja i system wartości*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Domański, H. (2009b). Stratyfikacja a system społeczny w Polsce. *Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny*, 2, 381-395.

Domański, H. (2010). Nowe ogniwa nierówności edukacyjnych w Polsce. *Studia Socjologiczne*, 1(196), 7-33.

Domański, H., Federowicz, M., Pokropek, A., Przybysz, D., Sitek, M., Smulczyk, M. i Żóttak, T. (2016). Ścieżki edukacyjne a zdolności i pozycja społeczna. *Studia Socjologiczne*, 220(1), 67-98.

Domański, H. i Mach, B.W. (2008). Inteligencja w strukturze społecznej: dziedziczenie pozycji, wyższe wykształcenie i kariera zawodowa (1982-2006). W: H. Domański (red.), Inteligencja w Polsce. Specjaliści, twórcy, klerkowie, klasa średnia? (s. 265-291). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Domański, H., Mach, B.W. i Przybysz, D. (2008). Pochodzenie społeczne - wykształcenie - zawód: ruchliwość społeczna w Polsce w latach 1982-2006. W: H. Domański (red.), Zmiany stratyfikacji społecznej w Polsce (s. 97-132). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Domański, H. i Tomescu-Dubrow, I. (2008). Nierówności edukacyjne przed i po zmianie systemu. W: H. Domański (red.), Zmiany stratyfikacji społecznej w Polsce (s. 45-74). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Dronkers, J. i Robert, P. (2008). Differences in scholastic achievement of public, private government dependent and private independent schools. A cross-national analysis. *Educational Policy*, 22(4), 541-577. <https://doi.org/10.1177/0895904807307065>

Duckworth, A.L., Quinn, P.D. i Tsukayama, E. (2012). What No child left behind leaves behind: the roles of IQ and self-control in predicting standardized achievement test scores and report card grades. *Journal of Educational Psychology*, 104(2), 439-451. <https://doi.org/10.1037/a0026280>

Dusek, J.B. i O'Connell, E.J. (1973). Teacher expectancy effects on the achievement test performance of elementary school children. *Journal of Educational Psychology*, 65(3), 371-377. <https://doi.org/10.1037/h0035639>

Dzwonkowska, I., Lachowicz-Tabaczek, K. i Łąguna, M. (2008). Skala samooceny Rosenberga. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych.

Erberer, E., Stephens, M., Mamedova, S., Ferguson, S. i Kroeger, T. (2015). Socioeconomically disadvantaged students who are academically successful: examining academic resilience cross-nationally. IEA's Policy Brief Series, 5. Pobrano 20.03.2017 z: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED557616.pdf>.

Falski, M. (1937). Środowisko społeczne młodzieży a jej wykształcenie. Warszawa: Nasza Księgarnia.

Fend, H. (1993). Morfologia pedagogicznego konserwatyzmu. W: Z. Kwieciński (red.), Nieobecne dyskursy (cz. 3, s. 110-111). Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Fergus, S. i Zimmerman, M.A. (2005). Adolescent resilience: a framework for understanding healthy development in the face of risk. *Annual Review of Public Health*, 26, 399-419. <https://doi.org/10.1146/annurev.publhealth.26.021304.144357>

Fergusson, M.D., Horwood, J.L., i Boden, M.J., (2008). The transmission of social inequality: Examination of the linkages between family socioeconomic status in childhood and educational achievement in young adulthood. *Research in Social Stratification and Mobility*, 26, 277-295. <https://doi.org/10.1016/j.rssm.2008.05.001>

Ferrer, E. i McArdle, J.J. (2004). An experimental analysis of dynamic hypotheses about cognitive abilities and achievement from childhood to early adulthood. *Developmental Psychology*, 40(6), 935-952. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.40.6.935>

Finn, J.D. i Rock, D.A. (1997). Academic success among students at risk for school failure. *Journal of Applied Psychology*, 82(2), 221-234. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.82.2.221>

- Firsiuk, M. (2007). Czynniki społeczno-ekonomiczne jako zmienne kontrolne w badaniu zróżnicowania wyników egzaminów zewnętrznych gimnazjalistów. Referat wygłoszony na XIII Konferencji Diagnostyki Edukacyjnej, Łomża. Pobrano 11.09.2015 z:
http://www.ptde.org/file.php/1/Archiwum/XIII/31.M.Firsiuk_czynniki_spo_eczno-ekonomiczne.pdf.
- Frąckowiak, T. (1986). Selekcje szkolne w typowych środowiskach współczesnej Polski. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Freese, J. (2008). Genetics and the social science explanation of individual outcomes. *American Journal of Sociology*, 114(Supplement), S1-S35. <https://doi.org/10.1086/592208>
- Freese, J., Li, J.-Ch.A. i Wade, D.L. (2003). The potential relevances of biology to social inquiry. *Annual Review of Sociology*, 29, 233-256. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.29.010202.100012>
- Gamoran, A. (2001). American schooling and educational inequality: A forecast for the 21st Century. *Sociology of Education*, 74, 135-153. <https://doi.org/10.2307/2673258>
- Gamoran, A. i Mare, R.D. (1989). Secondary school tracking and education inequality: compensation, reinforcement or neutrality? *American Journal of Sociology*, 94(5), 1146-1183.
<https://doi.org/10.1086/229114>
- Ganzach, Y. (2000). Parents' education, cognitive ability, educational expectations and educational attainment: interactive effects. *British Journal of Educational Psychology*, 70, 419-441.
<https://doi.org/10.1348/000709900158218>
- Ganzeboom, H.B.G. i Treiman, D. (2003). Three internationally standardised measures for comparative research on occupational status. W: J.P. Hoffmeyer-Zlotnik i C. Wolf (red.), *Advances in cross-national comparison* (s. 159-193). New York: Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-9186-7_9
- Garmezy, N. (1991). Resilience in children's adaptation to negative life events and stressed environments. *Pediatrics*, 20(9), 459-466. <https://doi.org/10.3928/0090-4481-19910901-05>
- Gąsiorek, P. (2009). Edukacja a społeczeństwo - teoretyczne konteksty relacji zmiany społecznej i oświatowej. W: D. Czajkowska-Ziobrowska i A. Zduniak (red.), *Edukacyjne zagrożenia i wyzwania młodego pokolenia* (s. 395-403). Poznań: Esus.
- Gerth, H. i Mills, C.W. (1953). *Character and social structure: the psychology of institutions*. New York: Harcourt.
- Gmerek, T. (2001). Młodzież i dyplom akademicki. Społeczne konstrukcje sukcesu życiowego. W: Z. Melosik (red.), *Młodzież, styl życia i zdrowie. Konteksty i kontrowersje* (s. 293-306). Poznań: Wydawnictwo Wolumin.
- Gmerek, T. (2011). *Edukacja i nierówności społeczne*. Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Gofron, B. (2010). *Nierówności edukacyjne w warunkach radykalnej zmiany społecznej*. Częstochowa: Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza.
- Gonzalez, R. i Padilla, A.M. (1997). The academic resilience of Mexican American high school students. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 19(3), 301-317.
<https://doi.org/10.1177/07399863970193004>
- Greenberg, M.T. (2006). Promoting resilience in children and youth. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1094, 139-150. <https://doi.org/10.1196/annals.1376.013>

Greven, C.U., Harlaar, N., Kovas, Y., Chamorro-Premuzic, T. i Plomin, R. (2009). More than just IQ: school achievement is predicted by self-perceived abilities - but for genetic rather than environmental reasons. *Psychological Science*, 20(6), 753-762. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2009.02366.x>

Gromkowska-Melosik, A. i Szymański, M.J. (2014). Trajektorie sukcesu i marginalizacji - postawienie problemu. W: A. Gromkowska-Melosik i M.J. Szymański (red.), *Edukacja i nierówność. Trajektorie sukcesu i marginalizacji* (seria: Psychologia i Pedagogika, 221, s. 7-18). Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza.

Grotowska-Leder, J. (2011). Wykluczanie z edukacji - rozumienie, skala i współczesne czynniki sprawcze zjawiska. W: K. Szafraniec (red.), *Młodzież jako problem i wyzwanie ponowoczesności* (t. 2, s. 151-183). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Guo, G. i Stearns, E. (2002). The social influences on the realization of genetic potential for intellectual development. *Social Forces*, 80(3), 881-910. <https://doi.org/10.1353/sof.2002.0007>

Harris, J.R. (2000). *Geny czy wychowanie? Co wyrośnie z naszych dzieci i dlaczego*. Warszawa: Wydawnictwo Jacek Santorski.

Hart, B. i Risley, T.R. (1995). *Meaningful differences in the everyday experience of young American children*. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing.

Hattie, J. (2009). *Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203887332>

Hauser, R.M. i Huang, M.H. (1997). Verbal ability and socioeconomic success: A trend analysis. *Social Science Research*, 26(3), 331-376. <https://doi.org/10.1006/ssre.1997.0604>

Haworth, C.M.A., Asbury, K., Dale, P.S. i Plomin, R. (2011). Added value measures in education show genetic as well as environmental influence. *PLoS ONE*, 6(2). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0016006>

Haworth, C.M.A., Wright, M.J., Luciano, M., Martin, N.G., Geus, E.J.C. de, Beijsterveldt, C.E.M. van, Bartels, M., Posthuma, D., Boomsma, D.I., Davis, O.S.P., Kovas Y., Corley, R.P., DeFries, J.C., Hewitt, J.K., Olson, R.K., Rhea, S.A., Wadsworth, S.J., Iacono, W.G., McGue, M., Thompson, L.A., Hart, S.A., Petrill, S.A., Lubinski, D. i Plomin, R. (2010). The heritability of general cognitive ability increases linearly from childhood to young adulthood. *Molecular Psychiatry*, 15(11), 1112-1120. <https://doi.org/10.1038/mp.2009.55>

Heaven, P.C.L., i Ciarrochi, J. (2012). When IQ is not everything: Intelligence, personality and academic performance at school. *Personality and Individual Differences*, 53(4), 518-522. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.04.024>

Hechter, M. i Kanazawa, S. (1997). Sociological rational choice theory. *Annual Review of Sociology*, 23, 191-214. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.23.1.191>

Henderson, N. i Milstein, M. (2003). *Resiliency in schools: making it happen for students and educators*. Thousand Oaks: Corwin Press.

Herbst, M. (2012). *Edukacja jako czynnik i wynik rozwoju regionalnego*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

- Herbst, M. i Sobotka, A. (2014). Mobilność społeczna i przestrzenna w kontekście wyborów edukacyjnych. Raport z badania. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Herczyński, J. i Herbst, M. (2005). School choice and student achievement. Evidence from Poland. MPRA Paper, 6138. Pobrano 30.08.2015 r. z: <http://mpa.ub.uni-muenchen.de/6138/>.
- Herrnstein, R. i Murray, J. (1994). The Bell curve: intelligence and class structure in American life. New York: Free Press.
- Hertz, T., Jayasundera, T., Piraino, P., Selcuk, S., Smith, N. i Verashchagina, A. (2007). The inheritance of educational inequality: international comparisons and fifty-year trends. The B.E. Journal of Economic Analysis and Policy, 7(2), 1-48. <https://doi.org/10.2202/1935-1682.1775>
- Hinc, S. (2009). Pierre Bourdieu o edukacji i społeczeństwie oraz reprodukcji kulturowej. Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla bezpieczeństwa, 5(3), 9-23.
- Hryniewicz, J. (1979). Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania karier szkolnych młodzieży. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Hudson, F., Ormsbee, Ch.K. i Smith Myles, B. (1994). Study guides: an instructional tool for equalizing student achievement. Intervention in School and Clinic, 30(2), 99-102. <https://doi.org/10.1177/105345129403000206>
- Hurn, C.J. (1985). The limits and possibilities of schooling. Boston: Allyn and Bacon.
- Husén, T. (1974). Talent, equality and meritocracy. Hague: Martinus Nijhof.
- Ijzendoorn van, M.H., Juffer F. i Klein Poelhuis, C.W. (2005). Adoption and cognitive development: a meta-analytic comparison of adopted and nonadopted children's IQ and school performance. Psychological Bulletin, 131(2), 301-316. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.131.2.301>
- Illich, I. (1991). Deschooling society. New York: Harper & Row.
- International Labour Organisation (1990). International Standard Classification of Occupations: ISCO-88. Geneva: International Labour Office.
- International Labour Organization (2007). Bureau of statistics, work unit of the policy integration department. Pobrano 13.10.2015 r. z: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/intro.htm>.
- Jakubowski, M. i Pokropek, A. (2009). Badając egzaminy. Podejście ilościowe w badaniach edukacyjnych. Warszawa: Centralna Komisja Egzaminacyjna.
- Janicka, K. (1997). Sytuacja pracy a struktura społeczna. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.
- Jasińska, A., Hawrot, A., Humenny, G., Majkut, P. i Koniewski, M. (2013). Kontekstowy model efektywności nauczania po I etapie edukacyjnym - wyniki badania podłużnego w szkołach podstawowych. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Jaworowska, A. i Szustrowa, T. (2000). Test Matrycy Ravena. Wersja standard. Podręcznik. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych.
- Jencks, Ch. (2002). Does inequality matter? Daedalus, 131(1), 49-65.
- Jensen, A.R. (2012). Educational differences. London-New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203807415>

- Johnson, M.K., Crosnoe, R. i Elder, G.H. (2001). Students' attachment and academic engagement: the role of race and ethnicity. *Sociology of Education*, 74(3), 318-340. <https://doi.org/10.2307/2673138>
- Junik, W. (2011). Zjawisko rezyliencji - wybrane problemy metodologiczne. W: W. Junik (red.), *Resilience* (s. 47-66). Warszawa: Wydawnictwo Edukacyjne Parpamedia.
- Junik, W. (2012). Zapobieganie wykluczeniu społecznemu uczniów przez wzmacnianie ich rezyliencji. *Chowanna*, 38(1), 207-222.
- Kaczmarek, Ł. (2009). Resiliency, stress appraisal, positive affect and cardiovascular activity. *Polish Psychological Bulletin*, 40(1), 46-53. <https://doi.org/10.2478/s10059-009-0007-1>
- Kaczmarek, Ł., Sęk, H. i Ziarko, M. (2011). Sprężystość psychiczna i zmienne pośredniczące w jej wpływie na zdrowie. *Przegląd Psychologiczny*, 54(1), 29-46.
- Karkowska, M. (2005). Nauczyciel i uczeń. Interakcje a wartości w klasie szkolnej. Analiza etnograficzna. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Karkowska, M. i Czarnańska, W. (1994). *Przemoc w szkole*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Karwowski, M. (2013). Wstęp i podsumowanie kluczowych ustaleń. W: M. Karwowski (red.), *Ścieżki rozwoju edukacyjnego młodzieży - szkoły pogimnazjalne. Trafność wskaźników edukacyjnej wartości dodanej dla szkół maturalnych* (s. 7-12). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.
- Kawka, Z. (2004). The educational system versus processes of social exclusion. W: E. Rokicka i P. Starosta (red.), *Social Mobility and Exclusion* (s. 63-76). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Kerr, C. (1998). Pięć strategii edukacyjnych i ich główne warianty. *Forum Oświatowe*, 18(1), 123-134.
- Kerr, K. i West, M. (red.) (2010). *Social inequality: can schools narrow the gap?* Macclesfield: British Educational Research Association.
- Kivinen, O. (1997). Graduate credentials in a changing labour market. *Higher Education in Europe*, 22(4), 443-455. <https://doi.org/10.1080/0379772970220402>
- Kołodziejczyk, A., Czerniewska, E., Kołodziejczyk, T. (2010). *Spójrz inaczej*. Starachowice: Educatio.
- Konarzewski, K. (2003). Gimnazjum wobec nierówności oświatowych. *Nowa Szkoła*, 21, 1-16.
- Konarzewski, K. (2012). TIMSS i PIRLS 2011. Osiągnięcia szkolne polskich trzecioklasistów w perspektywie międzynarodowej. Warszawa: Centralna Komisja Egzaminacyjna.
- Konarzewski, K. i Bulkowski, K. (2017). PIRLS 2016. Wyniki międzynarodowego badania osiągnięć czwartoklasistów w czytaniu. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Koniewski, M. (2013). Szacowanie efektu nauczyciela na osiągnięcia edukacyjne uczniów z wykorzystaniem hierarchicznego modelowania liniowego. *Edukacja*, 123(3), 37-59.
- Kowalewski, T. (2009). Wybrane sposoby wyrównywania szans edukacyjnych. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 14, 440-450.
- Kowalski, S. (1969). *Szkoła w środowisku*. Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych.
- Kozdrowicz, E. i Bielecka, E. (2012). Uwierzyć w siebie: wyrównywanie szans dzieci zagrożonych marginalizacją. *Chowanna*, 38(1), 45-54.
- Kujawiński, J. (2001). *Twórczość metodyczna nauczyciela*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

- Kujawiński, J. (2010). *Ewolucja szkoły i jej współczesna wizja*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Kwieciński, Z. (1973). *Selekcje społeczne w szkolnictwie*. Warszawa: Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN.
- Kwieciński, Z. (2002). *Wykluczanie*. Toruń: Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Lamdin, D.J. (1996). Evidence of student attendance as an independent variable in education production functions. *Journal of Educational Research*, 89(3), 155-162.
<https://doi.org/10.1080/00220671.1996.9941321>
- Lareau, A. (1989). Family - school relationships: a view from the classroom. *Educational Policy*, 3(3), 245-259. <https://doi.org/10.1177/0895904889003003004>
- Lee, V.E. i Bryk, A.S. (1988). Curriculum tracking as mediating the social distribution of high school achievement. *Sociology of Education*, 61(2), 78-94. <https://doi.org/10.2307/2112266>
- Letzring, T.D., Block, J. i Funder, D.C. (2005). Ego-control and ego-resiliency: generalization of self-report scales based on personality descriptions from acquaintances, clinicians, and the self. *Journal of Research in Personality*, 39(4), 395-422. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2004.06.003>
- Leventhal, T. i Brooks-Gunn, J. (2000). The neighborhoods they live in. The effects of neighborhood resilience on child and adolescent outcomes. *Psychological Bulletin*, 126(2), 309-337.
<https://doi.org/10.1037/0033-2909.126.2.309>
- Lisowska, E. (1999). *Selekcje szkolne u progu kształcenia. Z badań czynników i skutków doboru uczniów do oddziałów klasy pierwszej w wielkomiejskich szkołach podstawowych*. Kielce: Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego.
- Locke, E.A. i Latham, G.P. (2002). Building practically useful theory of goal setting and task motivation. *American Psychologist*, 57(9), 705-717. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.57.9.705>
- Luthar, S.S. i Cicchetti, D. (2000). The construct of resilience: implications for Interventions and social policies. *Development and Psychopathology*, 12(4), 857-885.
<https://doi.org/10.1017/S0954579400004156>
- Luthar, S.S. i Zigler, E. (1991). Vulnerability and competence: a review of research on resilience in childhood. *American Journal of Orthopsychiatry*, 61(1), 6-22. <https://doi.org/10.1037/h0079218>
- Łągana, M., Trzebiński, J. i Zięba, M. (2005). *Kwestionariusz Nadziei na Sukces*. Podręcznik. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. 142 Bibliografia
- Mancini, A. i Bonamo, G. (2006). Resilience in the face of potential trauma: clinical practices and illustrations. *Journal of Clinical Psychology: In Session*, 62(8), 971-985.
<https://doi.org/10.1002/jclp.20283>
- Mare, R.D. (1980). Social background and school continuation decisions. *Journal of the American Statistical Association*, 75(370), 295-305. <https://doi.org/10.1080/01621459.1980.10477466>
- Margalit, M. (2004). Second-generation research on resilience: social-emotional aspects of children with learning disabilities. *Learning Disabilities: Research and Practice*, 19(1), 45-48.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-5826.2004.00088.x>

- Marks, G.N. (2006). Are between- and within-school differences in student performance largely due to socio-economic background? Evidence from 30 countries. *Educational Research*, 48(1), 21-40. <https://doi.org/10.1080/00131880500498396>
- Marks, G.N. (2014). *Education, social background and cognitive ability: the decline of the social*. London-New York: Routledge.
- Marshall, G. (2005). *Słownik socjologii i nauk społecznych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Martin, A.J. i Marsh, H.W. (2006). Academic resilience and its psychological and educational correlates: a construct validity approach. *Psychology in the Schools*, 43(3), 267-281. <https://doi.org/10.1002/pits.20149>
- Marzano, R.J., Gaddy, B. i Dean, C. (2000). *What works in classroom instruction*. Aurora: Mid-Continent Research for Education and Learning.
- Masten, A.S. (1994). Resilience in individual development: Successful adaptation despite risk and adversity. W: M. Wang i E. Gordon (red.), *Risk and resilience in inner-city America: challenges and prospects* (s. 3-25). Hillsdale: Lawrence Erlbaum.
- Masten, A.S. (2001). Ordinary magic: resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227-238. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.3.227>
- Masten, A.S. (2007). Resilience in developing system: progress and promise as the fourth waves rises. *Development and Psychopathology*, 19(3), 921-930. <https://doi.org/10.1017/S0954579407000442>
- Masten, A.S. (2011). Resilience in children threatened by extreme adversity: framework for research, practice, and translational synergy. *Development and Psychopathology*, 23(2), 493-506. <https://doi.org/10.1017/S0954579411000198>
- Masten, A.S. i Coatsworth, J.D. (1998). The development of competence in favorable and unfavorable environments: lessons from research on successful children. *American Psychologist*, 53(2), 205-220. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.53.2.205>
- Matczak, A. (2001). *Kwestionariusz Kompetencji Społecznych*. Podręcznik. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych.
- Matyjas, B. (2010). Szanse edukacyjne dzieci i młodzieży ze środowiska wiejskiego. *Edukacja*, 112(4), 27-35.
- Mayer, S.E. i Lopoo, L.M. (2005). Has the intergenerational transmission of economic status changed? *Journal of Human Resources*, 40(1), 169-185. <https://doi.org/10.3368/jhr.XL.1.169>
- McCrae, R.R., Costa, P.T. (1997). Personality trait structure as a human universal. *The American Psychologist*, 52, 509-516. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.52.5.509>
- McCubbin, H. i McCubbin, M. (1988). Typologies of resilient families: emerging roles of social class and ethnicity. *Family Relations*, 37(3), 247-254. <https://doi.org/10.2307/584557>
- Melosik, Z. (2007). *Teoria i praktyka edukacji wielokulturowej*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Melosik, Z. (2013). Edukacja uniwersytecka i procesy stratyfikacji społecznej. *Kultura - Społeczeństwo - Edukacja*, 3(1), 21-46. <https://doi.org/10.14746/kse.2013.3.1.02>

- Meltzer, L. (2004). Resilience and learning disabilities: research on internal and external protective dynamics. *Learning Disabilities: Research and Practice*, 19(1), 1-2. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5826.2004.00083.x>
- MEN (2010). Ministerstwo Edukacji Narodowej. Program międzynarodowej oceny umiejętności uczniów OECD PISA. Wyniki badania 2009 w Polsce. Warszawa: Ministerstwo Edukacji Narodowej.
- Michel, M. (2014). Wzmacnianie czynników chroniących w tworzeniu bezpiecznej przestrzeni szkoły w programach liderów rówieśniczych w kontekście koncepcji resilience. *Resocjalizacja Polska*, 6, 101-120.
- Mikiewicz, P. (2005). Społeczne światy szkół średnich. Od trajektorii marginesu do trajektorii elit. Wrocław: Wydawnictwo Naukowe DSWE TWP.
- Miller, M. (2002). Resilience elements in students with learning disabilities. *Journal of Clinical Psychology*, 58(3), 291-298. <https://doi.org/10.1002/jclp.10018>
- Molenaar, D., Sluis, S., Boomsma, D., Haworth, C., Hewitt, J., Martin, N., Plomin, R., Wright, M. i Dolan, C. (2013). Genotype by environment interactions in cognitive ability: a survey of 14 studies from four countries covering four age groups. *Behavior Genetics*, 43(3), 208-219. <https://doi.org/10.1007/s10519-012-9581-7>
- Mularska-Kucharek, M. (2013). Kapitał społeczny a jakość życia. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Müller, W. i Karle, W. (1993). Social selection in educational systems in Europe. *European Sociological Review*, 9(1), 1-23. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.esr.a036652>
- Mullis, I.V.S., Martin, M.O., Ruddock, G.J., O'Sullivan, C.Y. i Preuschoff, C. (2009). TIMSS 2011 assessment frameworks. Boston: Chestnut Hill.
- Murawska, B. (2004). Segregacje na progu szkoły podstawowej. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Mykota, D.B. i Muhajarine, N. (2005). Community resilience impact on child and youth health outcomes: a neighborhood case study. *Canadian Journal of School Psychology*, 20(1-2), 5-20. <https://doi.org/10.1177/0829573506295464>
- Nisbett, R.E. (2010). Inteligencja. Sposoby oddziaływania na IQ. Sopot: Smak Słowa.
- Noam, G.G. i Hermann, C.A. (2002). Where education and mental health meet: developmental prevention and early intervention in schools. *Development and Psychopathology*, 14(4), 861-875. <https://doi.org/10.1017/S0954579402004108>
- Norris, F.H., Stevens, S.P., Pfefferbaum, B., Wyche, K.F., Pfefferbaum, R.L. (2008). Community resilience as a metaphor, theory, set of capacities, and strategy for disaster readiness. *American Journal of Community Psychology*, 41(1-2), 127-150. <https://doi.org/10.1007/s10464-007-9156-6>
- Nyczaj-Drąg, M. (2010). Sukcesowi trzeba pomóc, czyli o edukacji dziecka w rodzinie klasy średniej. W: Z. Melosik i B. Śliwerski (red.), *Edukacja alternatywna w XXI wieku* (s. 381-391). Poznań-Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- O'Connor, M.C. i Paunonen, S.V. (2007). Big five personality predictors of postsecondary academic performance. *Personality and Individual Differences*, 43(5), 971-990. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.03.017>

O'Dougherty Wright, M. i Masten, A.S. (2005). Resilience processes in development. Fostering positive adaptation in the context of adversity. W: S. Goldstein i R.B. Brooks (red.), *Hand Book of Resilience in Children* (s. 17-38). London: Springer.

OECD (2010a). Organization for Economic Co-operation and Development. PISA 2009 results: overcoming social background - equity in learning opportunities and outcomes (t. 2).

OECD (2010b). Organization for Economic Co-operation and Development. PISA 2009 results: learning trends: changes in student performance since 2000 (t. 5).

OECD (2011). Organization for Economic Co-operation and Development. *Against the Odds. Disadvantaged Students Who Succeed in School*. Paris: OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/dcr-2011-en>

OECD (2012). Organization for Economic Co-operation and Development. PISA 2009 technical report. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/dcr-2012-en>

OECD (2013). Organization for Economic Co-operation and Development. PISA 2012 results: excellence through equity: giving every student the chance to succeed (t. 2). Paris: OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/dcr-2013-en>

OECD (2018). Organization for Economic Co-operation and Development. *The Resilience of Students with an Immigrant Background: Factors that Shape Well-being*. OECD Reviews of Migrant Education. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/dcr-2018-en>

Ogińska-Bulik, N. (2010). Szkoła jako środowisko kształtowania psychologicznych zasobów jednostki chroniących przed podejmowaniem zachowań ryzykownych - rola prężności. W: D. Bilski (red.), *Szkoła jako środowisko edukacji zdrowotnej* (s. 21-34). Łódź: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej i Nauk Społecznych.

Ogińska-Bulik, N. i Juczyński, Z. (2008). Skala pomiaru prężności (SPP-25). *Nowiny Psychologiczne*, 3-4, 39-56.

Okoń, W. (1996). *Nowy słownik pedagogiczny*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.

Oshio, A., Kaneko, H., Nagamine, S., Nakaya, M. (2003). Construct validity of the Adolescent Resilience Scale. *Psychological Reports*, 93, 1217-1222. <https://doi.org/10.2466/PRO.93.7.1217-1222>

Ostaszewski, K. (2006). Pozytywna profilaktyka. *Świat Problemów*, 158(3), 6-10.

Ostaszewski, K. (2008). Czynniki ryzyka i czynniki chroniące w zachowaniach ryzykownych dzieci i młodzieży. W: J. Mazur (red.), *Czynniki chroniące młodzież 15-letnią przed podejmowaniem zachowań ryzykownych. Raport z badań HBSC 2006* (s. 19-45). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

Ostaszewski, K. (2014). *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

Overstreet, S. i Braun, S. (1999). A preliminary examination of the relationship between exposure to community violence and academic functioning. *School Psychology Quarterly*, 14(4), 380-396.
<https://doi.org/10.1037/h0089015>

Palka, K. (2012). Działania organizacji pozarządowych na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci ze środowiska wiejskiego. Pobrano 04.04.2016 z:
<https://depot.ceon.pl/handle/123456789/4124>.

Palska, H. (2002). Bieda i dostatek: o nowych stylach życia w Polsce końca lat dziewięćdziesiątych. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Parsons, T. (1981). Struktura społeczna a osobowość. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Petrill, S.A. i Wilkerson, B. (2000). Intelligence and academic achievements: a behavioral genetic perspective. *Educational Psychology Review*, 12(2), 185-199.
<https://doi.org/10.1023/A:1009023415516>

Pilch, T. (2000). Reforma edukacji a moralne niepokoje współczesności. W: B. Pawlica, M. Szczepański i I. Wagner (red.), *Polska szkoła: szkoła i system edukacyjny w procesie przemian* (s. 24-32). Częstochowa-Katowice: Wydawnictwo Śląsk.

Pinker, S. (2012). *Tabula rasa: spory o naturę ludzką*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Plomin, R., DeFries, J.C., Knopik, V.S. i Neiderhiser, J.M. (2013). *Behavioral genetics* (wyd. 6). New York: Worth Publishers.

Plomin, R., DeFries, J.C., McClearn, G.E. i McGuffin, P. (2001). *Genetyka zachowania*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Pohoski, M. (1984). Kariery szkolne i kariery społeczno-zawodowe. *Kultura i społeczeństwo*, 2, 155-171.

Pokropek, A. (2013). Trafność testów egzaminacyjnych. W: M. Karwowski (red.), *Ścieżki rozwoju edukacyjnego młodzieży - szkoły pogimnazjalne. Trafność wskaźników edukacyjnej wartości dodanej dla szkół maturalnych* (s. 97-124). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Pokropek, A., Borgonovi, F. i Jakubowski, M. (2015). Socio-economic disparities in academic achievement: a comparative analysis of mechanisms and pathways. *Learning and Individual Differences*, 42, 10-18. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2015.07.011>

Pokropek, A. i Sikora, J. (2015). Heritability, family, school and academic achievement in adolescence. *Social Science Research*, 53, 73-88. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2015.05.005>

Poropat, A.E. (2009). A meta-analysis of the five-factor model of personality and academic performance. *Psychological Bulletin*, 135(2), 322-338. <https://doi.org/10.1037/a0014996>

Preuss-Kuchta, L. (1996). *Szkolne selekcjonowanie. Jak jest - jak może być*. Koszalin: Wydawnictwo Centrum Edukacji Nauczycieli.

Przybylska, J. (2014). Wyrównywanie szans edukacyjnych na progu szkoły. *Zeszyty Naukowe*, 1, 63-72.

Putnam, R.D. (2008). *Samotna gra w kręgle. Upadek i odrodzenie wspólnot lokalnych w Stanach Zjednoczonych*. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.

Rabczuk, W. (2013). Czynniki niesprzyjające i chroniące w przebiegu kariery szkolnej uczniów imigrantów. *Edukacja Międzykulturowa*, 3, 38-56.

- Radlińska, H. (1937). Społeczne przyczyny powodzeń i niepowodzeń szkolnych. Warszawa: Nasza Księgarnia.
- Rak, C.F. i Patterson, L.E. (1996). Promoting resilience in at-risk children. *Journal of Counseling and Development*, 74(4), 368-373. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1996.tb01881.x>
- Rasch, G. (1960). Probabilistic models for some intelligence and attainment tests. Copenhagen: Danish Institute for Educational Research.
- Resnick, M.D. (2000). Protective factors, resiliency, and healthy development. *Adolescent Medicine: State of the Art Reviews*, 11(1), 157-164.
- Reynolds, A.J. i Walberg, H.J. (1992). A structural model of science achievement and attitude: An extension to high school. *Journal of Educational Psychology*, 84(3), 371-382. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.84.3.371>
- Riemann, R., Angleiter, A. i Strelau, J. (1997). Genetic and environmental influences on personality: a study of twins reared together using self- and peer report NEO-FFI scales. *Journal of Personality*, 65(3), 449-476. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1997.tb00324.x>
- Ripple, C.H. i Luthar, S.S. (2000). Academic risk among inner-city adolescents: the role of personal attributes. *Journal of School Psychology*, 38(3), 277-298. [https://doi.org/10.1016/S0022-4405\(00\)00032-7](https://doi.org/10.1016/S0022-4405(00)00032-7)
- Rosander, P., Bäckström, M. i Stenberg, G. (2011). Personality traits and general intelligence as predictors of academic performance: a structural equation modeling approach. *Learning and Individual Differences*, 21(5), 590-596. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2011.04.004>
- Rosenthal, R. i Jacobson, L. (1968). *Pygmalion in the classroom: teacher expectation and pupils' intellectual development*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Rustecka-Krawczyk, A. (2012). W poszukiwaniu czynników chroniących młodzież z grupy ryzyka. *Dziecko Krzywdzone*, 40(3), 46-61.
- Rutter, M. (2000). Resilience reconsidered: conceptual considerations, empirical findings, and policy implications. W: J.P. Shonkoff, S.J. Meisels i E.F. Zigler (red.), *Handbook of early childhood intervention* (s. 651-682). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511529320.030>
- Rzymełka-Frąckiewicz, A. (2012). Znaczenie wykształcenia w wymiarze indywidualnego i globalnego rozwoju społecznego. Polska a współczynnik rozwoju społecznego - Human Development Index (HDI). *Chowanna*, 38(1), 33-44.
- Sadura, P. (2011). Egzamin szkolny: eliminacja i selekcja. W: A. Dzierzgowska (oprac.), *Egzaminy zewnętrzne - jak o nich rozmawiać. Raport* (s. 44-45). Warszawa: Społeczny Monitor Edukacji.
- Sadura, P. (2012). Szkoła i nierówności społeczne. Diagnoza zjawiska i propozycja progresywnej polityki edukacyjnej w Polsce. Warszawa: Fundacja Amicus Europae.
- Sandoval-Hernandez, A. i Cortes, D. (2012). Factors and conditions that promote academic resilience: a cross-country perspective. Referat wygłoszony na The 56th Annual Conference of the Comparative and International Education Society, San Juan. Pobrano 11.06.2015 z: https://www.researchgate.net/publication/272480225_Factors_and_conditions_that_promote_academic_resilience_A_cross-country_perspective.

- Sapienza, J.K. i Masten, A.S. (2011). Understanding and promoting resilience in children and youth. *Current Opinion in Psychiatry*, 24(4), 267-273. <https://doi.org/10.1097/YCO.0b013e32834776a8>
- Sawiński, Z. (2008). Zmiany systemowe a nierówności w dostępie do wykształcenia. W: H. Domański (red.), *Zmiany stratyfikacji społecznej w Polsce* (s. 13-43). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.
- Sawiński, Z. (2015). Gimnazja wobec nierówności społecznych. *Edukacja*, 135(4), 51-72.
- Schneider, B., Judy, J. i Burkander, K. (2014). Schools. W: J.D. McLeod, E.J. Lawler i M. Schwalbe (red.), *Handbook of the social psychology of inequality* (s. 409-436). New York: Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-017-9002-4_17
- Schoenebeck, H. (1992). Z drugiej strony wychowania. W: H. Blusz (red.), *Edukacja i wyzwolenie* (s. 35-63). Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Schultz, W. (2005). Measuring the socio-economic background of students and its effect on achievement in PISA 2000 and PISA 2003. Referat wygłoszony na The American Educational Research Association, San Francisco.
- Schunk, D.H. i Miller, S.D. (2002). Self-efficacy and adolescents' motivation. W: F. Pajares i T. Urdan (red.), *Academic motivation of adolescents* (s. 29-52). Greenwich: Information Age.
- Seyfried, S.F. (1998). Academic achievement of African American preadolescents: the influence of teacher perceptions. *American Journal of Community Psychology*, 26(3), 381-402. <https://doi.org/10.1023/A:1022107120472>
- Sikora, J. i Pokropek, A. (2012). Intergenerational transfers of preferences for science careers in comparative perspective. *International Journal of Science Education*, 34(16), 2501-2527. <https://doi.org/10.1080/09500693.2012.698028>
- Silas Casillas, J.C. (2008). Por qué Miriam sí va a la escuela? *Revista Mexicana de Investigación Educativa*, 39(13), 1255-1279.
- Sińczuch, M. (2012). Mobilność jako narzędzie aktywizacji społecznej. W: M. Mendel i A. Atlas (red.), *Mobilność sposobem zdobywania i rozwijania kompetencji - od juniora do seniora* (s. 62-80). Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.
- Sirin, S.R. (2005). Socioeconomic status and academic achievement: a meta-analytic review of research 1990-2000. *Review of Educational Research*, 75(3), 417-453. <https://doi.org/10.3102/00346543075003417>
- Sitek, M. (2016). Zmiany w nierównościach edukacyjnych w Polsce. Uwagi polemiczne do tekstu Zbigniewa Sawińskiego "Gimnazja wobec nierówności społecznych". *Edukacja*, 137(2), 113-130.
- Skuzza, A. i Pierścińska-Maruszewska, A. (2014). Klimat społeczny szkoły jako jeden z czynników chroniących - wzmacniających oddziaływania profilaktyczne (w kontekście koncepcji resilience). *Resocjalizacja Polska*, 6, 89-100.
- Słomczyński, K.M. (1983). *Pozycja społeczna i jej związki z wykształceniem*. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.
- Smolińska-Theiss, B. (2014). Z tradycji badań nad nierównościami edukacyjnymi - od społecznych przyczyn powodzeń i niepowodzeń szkolnych do współczesnych badań nad różnicowaniami w oświacie. W: A. Gromkowska-Melosik i M.J. Szymański (red.), *Edukacja i nierówność. Trajektorie*

sukcesu i marginalizacji (seria: Psychologia i Pedagogika, 221, s. 83-102). Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza.

Smulczyk, M. (2012). Jakie umiejętności są ważne dla skutecznego wejścia na rynek pracy? Opis badania panelowego: "Badanie podłużne - Ścieżki rozwoju edukacyjnego młodzieży - szkoły pogimnazjalne". *Studia Pedagogiczne*, 65, 401-411.

Smulczyk, M. (2016). Magia w polskiej szkole. *Głos Nauczycielski*, 12, 44-45.

Smulczyk, M., Haman, J. i Pokropek, A. (2013). Organizacja i metodologia badania Ścieżki rozwoju edukacyjnego młodzieży - szkoły pogimnazjalne. W: M. Karwowski (red.), *Ścieżki rozwoju edukacyjnego młodzieży - szkoły pogimnazjalne. Trafność wskaźników edukacyjnej wartości dodanej dla szkół maturalnych* (s. 47-96). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Smulczyk, M. i Jakubowski, M. (2016). Złe warunki, dobre efekty. *Głos Nauczycielski*, 42, 12.

Smulczyk, M. i Pokropek, A. (2016). Academic resilience and school to work transition. Referat wygłoszony na The 31st International Conference of Psychology, Yokohama. Pobrano z: [www.researchgate.net/publication/305639326 Academic resilience and school to work transition](http://www.researchgate.net/publication/305639326_Academic_resilience_and_school_to_work_transition).

Sorokin, P.A. (2009). *Ruchliwość społeczna*. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Strus, W., Ciecuch, J. i Rowiński, T. (2014). The Circumplex of Personality Metatraits: A synthesizing model of personality based on the Big Five. *Review of General Psychology*, 18(4), 273-286. <https://doi.org/10.1037/gpr0000017>

Sutton, A. i Soderstrom, I. (1999). Predicting elementary and secondary school achievement with school-related and demographic factors. *Journal of Educational Research*, 92(6), 330-338. <https://doi.org/10.1080/00220679909597616>

Szacka, B. (2008). *Wprowadzenie do socjologii*. Warszawa: Oficyna Naukowa.

Szaleniec, H. i Dolata, R. (2012). Funkcje krajowych egzaminów w systemie edukacji. *Polityka Społeczna*, 1(numer tematyczny), 37-41.

Szarfenberg, R. (2013). Status społeczno-ekonomiczny w kontekście polityki antidyskryminacyjnej oraz społecznej. Pobrano 05.05.2016 z: http://www.tea.org.pl/userfiles/file/Ubostwo%20-%20polityka%20spoleczna%20a%20polityka%20antydyskryminacyjna_RSzarfenberg.pdf.

Szczepański, J. (1963). *Socjologiczne zagadnienia wyższego wykształcenia*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Szkudlarek, T. (2012). Rynek oświatowy i segregacje społeczne. W: P. Zbieranek (red.), *Jaka przyszłość polskiej edukacji?* (s. 41-48). Gdańsk: Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową.

Sztompka, P. (2003). *Socjologia*. Kraków: Społeczny Instytut Wydawniczy Znak.

Sztompka, P. (2012). *Socjologia. Analiza społeczeństwa*. Wydanie nowe poszerzone. Kraków: Społeczny Instytut Wydawniczy Znak.

Szymański, M.J. (1996a). Bezrobocie rodziców a osiągnięcia szkolne ich dzieci. *Edukacja*, 56(4), 85-101.

- Szymański, M.J. (1996b). Selekcyjne funkcje szkolnictwa a struktura społeczna. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Szymański, M.J. (2004). W poszukiwaniu drogi. Szanse i problemy edukacji w Polsce. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej.
- Szymański, M.J. (2014). Nierówności edukacyjne w zmieniającym się społeczeństwie. W: A. Gromkowska-Melosik i M.J. Szymański (red.), Edukacja i nierówność. Trajektorie sukcesu i marginalizacji (seria: Psychologia i Pedagogika, 221, s. 19-34). Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza.
- Theiss, M. (2007). Krewni - znajomi - obywatele. Kapitał społeczny a lokalna polityka społeczna. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Thorndike, R.L. (1973). Reading comprehension education in fifteen countries: an empirical study. New York: Wiley.
- Torgersen, S. i Vollrath, M. (2006). Personality types, personality traits, and risky health behavior. W: M. Vollrath (red.), Handbook of personality and health. London: Wiley.
- Trempała, E. (2005). Dziecko w domu i szkole. W: J. Bińczycka i B. Smolińska-Theiss (red.). Wymiary dzieciństwa. Problemy dziecka i dzieciństwa w zmieniającym się społeczeństwie. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Trusz, S. (2010). Efekt oczekiwań interpersonalnych w edukacji. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego.
- Turkiewicz-Maligranda, A. (2014). Prężność osobowa jako osobowościowy zasób zdrowotny. Pielęgniarstwo i Zdrowie Publiczne, 4(2) 173-176.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2003). International Standard Classification of Education, ISCED 1997. W: J.H.P. Hoffmeyer-Zlotnik i Ch. Wolf (red.), Advances in cross-national comparison. A European working book for demographic and socio-economic variables (s. 195-220). New York: Kluwer Academic. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-9186-7_10
- Urdan, T.C., Midgley, C. i Anderman, E.M. (1998). The role of classroom goal structure in students' use of self-handicapping strategies. American Educational Research Journal, 35(1), 101-122. <https://doi.org/10.3102/00028312035001101>
- Van de Werfhorst, H.G. i Mijs, J.B.B. (2010). Achievement inequality and the institutional structure of educational systems: A comparative perspective. Annual Review of Sociology, 36, 407-428. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.012809.102538>
- Veland, J., Midthassel, U.V. i Idsoe, T. (2009). Perceived socio-economic status and social inclusion in school: interactions of disadvantages. Scandinavian Journal of Educational Research, 56(6), 515-531. <https://doi.org/10.1080/00313830903301994>
- Voelkl, K.E. (1995). School warmth, student participation, and achievement. Journal of Experimental Education, 63(2), 127-138. <https://doi.org/10.1080/00220973.1995.9943817>
- Walberg, H.J. (1981). A psychological theory of educational productivity. W: F.H. Farley, N. Gordon (red.), Psychology and education - the state of the union (s. 81-108). Berkeley: McCutchan.

Walberg, H.J., Fraser, B.J. i Welch, W.W. (1986). A test of a model of educational productivity among senior high school students. *Journal of Educational Research*, 79(3), 133-139.

<https://doi.org/10.1080/00220671.1986.10885664>

Walberg, H.J. i Tsai, S.L. (1985). Correlates of reading achievement and attitude: a national assessment study. *Journal of Educational Research*, 78(3), 159-167.

<https://doi.org/10.1080/00220671.1985.10885592>

Walker, D., Greenwood, Ch., Hart, B. i Carta, J. (1994). Prediction of school outcomes based on early language production and socioeconomic factors. *Child Development*, 65(2), 606-621.

<https://doi.org/10.2307/1131404>

Wang, M.C., Haertal, G.D. i Walberg, H.J. (1994). Educational resilience in inner cities. W: M.C. Wang i E.W. Gordon (red.), *Educational resilience in inner-city America: Challenges and prospects* (s. 45-72). Hillsdale: Lawrence Erlbaum.

Warren, S.R. (2002). Stories from the classroom: how expectations and efficacy of diverse teachers affect the academic performance of children in poor urban schools. *Educational Horizons*, 80(3), 109-116.

Wasielowski, K. (2009). Dostępność studiów wyższych dla młodzieży wiejskiej. W: A. Męczkowska-Christiansen i P. Mikiewicz (red.), *Idee - diagnozy - nadzieje. Szkoła polska a idee równości* (s. 205-221). Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej.

Werner, E.E (1994). Overcoming the odds. *Developmental and Behavioral Pediatrics*, 15(2), 131-136.

<https://doi.org/10.1097/00004703-199404000-00012>

Werner, E.E. i Smith, R.S. (2001). *Journeys from childhood to midlife*. Ithaca-New York: Cornell University Press.

White, K.R. (1982). The relation between socioeconomic status and academic achievement.

Psychological Bulletin, 91(3), 461-481. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.91.3.461>

White, S. (2008). *Równość*. Warszawa: Sic!

Wilk, T. (2002). *Możliwość zaspokojenia potrzeb edukacyjnych młodzieży w warunkach zmiany społecznej w Polsce*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Willingham, W.W., Pollack, J.M. i Lewis, G. (2002). Grades and test scores: accounting for observed differences. *Journal of Educational Measurement*, 39(1), 1-37. <https://doi.org/10.1111/j.1745-3984.2002.tb01133.x>

Willms, J.D. (2003). *Ten hypotheses about socioeconomic gradients and community differences in children's developmental outcomes. Final report*. Ottawa: Human Resources Development Canada.

Winiarska, A. i Klaus, W. (2011). Dyskryminacja i nierówne traktowanie jako zjawisko społeczno-kulturowe. *Studia Biblioteki Analiz Sejmowych*, 2, 9-40.

Wołoszyn, S. (1992). *Dzieje wychowania i myśli pedagogicznej w zarysie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Woźniak, W. (2006). Rola systemu edukacyjnego w kreowaniu i utrwalaniu nierówności społecznych. W: P. Szukalski (red.), *Szansa na sukces. Recepty współczesnych Polaków* (s. 151-168). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.

Woźniak, W. (2012). Użycie i nadużycie nauk społecznych. Przypadek merytokracji. W: P. Żuk (red.), Wiedza. Ideologia. Władza. O społecznej funkcji uniwersytetu w społeczeństwie rynkowym (s. 97-120). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Wrześniewski, K., Sosnowski, T., Jaworowska, A. i Fecenec, D. (2006). Inwentarz Stanu i Cechy Lęku STAI. Podręcznik. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych.

Xitao, F. i Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: a meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22. <https://doi.org/10.1023/A:1009048817385>

Yates, T.M., Egelang, B.L. i Sroufe, A. (2003). Rethinking resilience: a developmental process perspective. W: S.S. Luthar (red.), *Resilience and vulnerability: adaptation in the context of childhood adversities* (s. 243-266). New York: Cambridge University Press.

<https://doi.org/10.1017/CBO9780511615788.012>

Young, M. (1994). *The Rise of Meritocracy*. New Brunswick-London: Transaction Publishers.

Zacharuk, T. (2011). Edukacja włączająca szansą dla wszystkich uczniów. *Mazowiecki Kwartalnik Edukacyjny*, 20(1), 2-7.

Zahorska, M. (2007). Zmiany w polskiej edukacji i ich społeczne konsekwencje. W: M. Marody (red.), *Wymiary życia społecznego. Polska na przełomie XX i XXI wieku* (s. 93-115). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Zahorska, M. (2009). Równi, równiejsi i najmniej równi, czyli o społecznych barierach w dostępie do edukacji. *Polityka Społeczna*, 9, 51-55.

Zawistowska, A. (2012). *Horyzontalne nierówności edukacyjne we współczesnej Polsce*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Znanięcki, F. (1990). *Socjologia wychowania*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Zolkoski, S.M. i Bullock, L.M. (2012). Resilience in children and youth: a review. *Children and Youth Services Review*, 34(12), 2295-2303. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2012.08.009>

Żółtak, T. (2013). Skale utworzone na podstawie pytań z kwestionariusza ucznia (PISA), kwestionariusza "Twoi koleżanki i koledzy" oraz kwestionariusza nauczyciela: W: M. Karwowski (red.), *Ścieżki rozwoju edukacyjnego młodzieży - szkoły pogimnazjalne. Trafność wskaźników edukacyjnej wartości dodanej dla szkół maturalnych* (s. 213-230). Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.